

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІ
БАЛАЛАРДЫ ЕРТЕ ДАМУЫ ИНСТИТУТЫ**

**БАСҚА ТІЛДЕ ОҚЫТАТЫН МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДА
ҚАЗАҚ ТІЛІН ҮЙРЕТУ ҮШІН «ТІЛГЕ БОЙЛАУ»
БАҒДАРЛАМАСЫ**

Астана, 2024

*Қазақстан Республикасы Оқу - ағарту министрлігі
Балаларды ерте дамыту институты базасында әзірленген*

Басқа тілде оқытатын мектепке дейінгі ұйымдарда қазақ тілін үйрету үшін «Тілге бойлау» бағдарламасы – Астана, 2024. – 15 бет.

Басқа тілде оқытатын мектепке дейінгі ұйымдарда қазақ тілін үйрету үшін «Тілге бойлау» бағдарламасы мектепке дейінгі ұйымдардың басшылары, әдіскерлері мен қазақ тілі педагогтері, ересек және мектепалды топ тәрбиешілері үшін әзірленген.

Бағдарлама ҚР ОАМ Балаларды ерте дамыту институтының Ғылыми-әдістемелік кеңесінде қаралып, ұсынылған (2024 жылғы 6 тамыздағы №7 хаттама).

Балаларды ерте дамыту институты, 2024 жыл

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

Мектепке дейінгі балалық шақ жеке тұлғаны қалыптастыруда өте маңызды кезең, осы кезеңде баланың танымдық процестері қарқынды дамиды.

Мектеп жасына дейінгі балаларға тән бірқатар психологиялық ерекшеліктер: қарқынды қабылдау мен есте сақтау қабілетінің жоғары болуы тілді табысты меңгеруге ықпал етеді.

Оқыту орыс тілінде жүргізілетін мектепке дейінгі ұйымдарда қазақ тілін үйрету Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартында (ҚР ОАМ 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы) қарастырылған.

Оқыту орыс тілінде жүргізілетін топтарда балаларға қазақ тілін үйретуге неғұрлым ерте мән беріп, қазақ тілін үйрету үшін қолайлы тілдік орта құруға, мемлекеттік тілді үйрену бойынша жұмысты жүйелі түрде ұйымдастыруға мүмкіндік берсе, нәтижелер соғұрлым табысты әрі тиімді болады.

Балалардың әлеуметтік қарым-қатынасының алғашқы дағдылары айналасындағы ересектермен және құрдастарымен қарым-қатынас кезінде қалыптасады. Сондықтан балаларға қазақ тілін үйрету мәселесіне мектепке дейінгі ұйымның басшысынан бастап әдіскер, барлық педагогтер мен ата-аналарды тарта отырып, ықпалдастықта ұйымдастыру қажет.

Мектеп жасына дейінгі кезден бастап балаларға қазақ тілін үйрету уақыт талабы болып табылады. Бірақ тіл тек қарым-қатынас құралы ғана емес. Тілді ерте үйрету баланың коммуникативтік, танымдық, зияткерлік қабілеттерін дамытып қана қоймайды, сонымен бірге халықтың салт-дәстүрлеріне деген қызығушылықты, сондай-ақ Отанға деген патриоттық сезімдерін қалыптастырады.

Балаларға мемлекеттік тілді үйрету (мектепке дейінгі ұйымның кестесіне сәйкес ересек топта бір рет, мектепалды тобында аптасына екі рет) сондай-ақ күн сайын режимдік сәттерде балалар әрекетінің: қарым-қатынас, заттық, ойын, еңбек, көркем (педагогтің көркем әдебиет оқып беруі, кітаптарды, иллюстрацияларды қарау), театрландырылған және дербес әрекет және басқа да әрекет түрлері арқылы күн тәртібіне сәйкес ұйымдастырылады.

Мемлекеттік тілді меңгерту мақсатында күні бойы режимдік сәттерде Үлгілік оқу бағдарламасында айқындалған сөздік минимумды үйрету, түрлі балалар әрекетінде тәрбиеленушілердің ауызекі байланыстырып сөйлеуін дамыту, сондай-ақ қазақ халқының мәдениетімен, салт-дәстүрлерімен таныстыру, белсенді сөздікті байыту, сөздік нормаларды, мәдениетті қарым-қатынасты игерту ұсынылады.

Бағдарламаның **мақсаты** балалардың мемлекеттік тілді үйренуге деген қызығушылығын ояту, қазақ тілінде ауызша сөйлеудің қарапайым дағдыларын (түсіну және айту) қалыптастыру.

Ересек топ (4 жастағы балалар)

Физикалық қасиеттерді дамыту

Физикалық қасиеттерді дамытуда қазақ тілін үйрету балалардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, күн сайын ойын түрінде режимдік сәттерде жүзеге асырылады.

Мақсаты балалардың физикалық қасиеттерін дамытуда қазақ тілін үйретуге жағдай жасау.

Міндеттері:

- күні бойы режимдік сәттерді (таңертеңгі жаттығу, сергіту сәттері, қимылды, ұлттық ойындар) қазақ тілінде өткізу;
- қазақ тілінде айтылған нұсқауларды, ойын ережелерін, тапсырмаларды тындап, түсініп, оларды орындауға үйрету;
- физикалық қасиеттерді дамытуда сөздік қорды қазақ тіліндегі қарапайым сөздермен байыту.

Таңертеңгі жаттығуды орындауда қазақ тілінде айтылған нұсқауларды, мәдени-гигиеналық дағдыларды қалыптастыруда айтылған сөз тіркестерін тындауға үйрету. Сергіту сәттерінде сөздік қорларын қазақ тіліндегі сөздермен байыту. Қимылды, ұлттық ойындардың қазақ тілінде айтылған ережелерін тындауға және оларды орындауға үйрету. Ұлттық ойындарға қажетті құралдармен таныстыру. Қазақ тілінде балаларға арналған әндерді алдымен тындап, ондағы сөздерді түсініп, әннің ырғағына сәйкес жаттығулар мен қимылдарды орындауға ынталандыру.

Күтілетін нәтижелер:

- таңертеңгі жаттығуды орындауда қазақ тілінде айтылған нұсқауларды тындайды;
- мәдени-гигиеналық дағдыларды қалыптастыруда қазақ тілінде айтылған нұсқауларды орындайды;
- сергіту сәттерінде қазақ тіліндегі сөздерді қолданады;
- қимылды, ұлттық ойындар барысында ойын ережелерін түсінеді, орындайды;
- ережесін меңгерген ұлттық ойындарды құрдастарымен өзбетінше ойнайды;
- ұлттық ойындарға қажетті құралдарды таниды.

Коммуникативтік дағдыларды дамыту

Коммуникативтік дағдыларды дамытуда қазақ тілін үйрету балалардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, күн сайын ойын түрінде режимдік сәттерде және сөйлеуді дамыту, көркем әдебиет, қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекеттері арқылы жүзеге асырылады.

Мақсаты әлеуметте қарапайым қарым-қатынас жасау үшін коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру арқылы қазақ тілін үйрету болып табылады.

Міндеттері:

- түрлі балалар әрекетінде балалардың бір-бірімен қазақ тілінде сөйлесуіне жағдай жасау;
- балаларды қазақ тілінде өз бетінше сөйлеуге ынталандыру;
- педагогтің қазақ тілінде айтқан сөздерін тыңдауға, қайталап айтуға мүмкіндік беру.

Күні бойы ұйымдастырылған іс-әрекеттердің элементтерін қазақ тілінде өткізу ұсынылады. Коммуникативтік дағдыларды дамытуда өзара қазақ тілінде сәлемдесу, өтініш, ырзашылық білдіруге көңіл аудару. Сюжетті-рөлдік ойындар, театрландырылған әрекеттер арқылы қазақ тілінде сөйлеуін дамыту.

Тілдік дамытушы орта

Балалардың ересектермен және құрдастарымен қарым-қатынас жасауына тілдік дамытушы орта құру: бір-бірімен күнделікті режимдік сәттерде қазақ тілінде сөйлесуге, қарапайым сұрақтарға жауап беруге, қазақ тіліндегі кітаптарға қызығушылықты ояту арқылы өз бетінше кітаптарды қарауға, сәлемдесуге, өтінішін, ырзашылығын білдіруде сыпайы сөйлеу әдебін сақтауға, құрдастарын есімімен толық, дұрыс атауға баулу.

Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті

Қазақ тіліне тән ә, ө, і, ү дыбыстарын өздігінен дұрыс айтуға баулу және сол дыбыстармен берілген сөздерді айтуға үйрету.

Сөздік қор

Түрлі балалар әрекеттерінде сөздік минимумда берілген сөздерді айтуға үйрету. Күнделікті жиі қолданылатын тұрмыстық заттардың, жемістердің, жануарлардың, төрт түліктің атауларын айту және түсіну дағдыларын қалыптастыру.

Туыстық қатынасқа байланысты сөздермен таныстыру («әке», «ана», «ата», «әже», «аға», «апа», «іні», «бөпе»), оларды айтуға және түсінуге үйрету.

Баланың сөздік қорын дамытуда санамақтар, қысқа тақпақтар, шағын өлеңдер жаттауға баулу.

Таныс ертегілерді, әңгімелерді, өлеңдерді тыңдай білуге үйрету.

Тілдің грамматикалық құрылымы

Зат есімдерді жекеше және көпше түрде қолдануға үйрету. Бұйрық райлы етістіктерді жекелей қолдануға баулу («бар», «кел», «айт»).

Сөздерді байланыстырып, сөз тіркестерін құрастыруға (зат есім және сын есім, зат есім және етістік) үйрету.

Байланыстырып сөйлеу

Балалардың өздеріне айтылған сөзді түсінуін қалыптастыру, педагогтің айтқан қарапайым сөз тіркестерін әңгімелесуде қолдануға баулу. Оқылған шығармадағы сөздер мен қарапайым сөз тіркестерін қайталап айтуға мүмкіндік беру.

Ойыншықтар мен заттарды қарастыра отырып, сұрақтарға жауап беруге, оларды жай сөйлемдермен сипаттап айтып беруге баулу.

Күтілетін нәтижелер:

- бір-бірімен күнделікті режимдік сәттерде қазақ тілінде сөйлеседі;
- өзіне қойылған қарапайым сұрақтарға жауап береді;
- қазақ тіліндегі кітаптарға қызығушылық танытады, өз бетінше кітаптарды қарайды;
- сәлемдеседі, өтінішін, ырзашылығын білдіреді, сыпайы сөйлеу әдебін сақтайды;
- құрдастарын есімімен толық, дұрыс атайды;
- қазақ тіліне тән ә, ө, і, ү дыбыстарын, сол дыбыстармен берілген сөздерді айтады;
- түрлі балалар әрекеттерінде сөздік минимумда берілген сөздерді қолданады;
- күнделікті жиі қолданылатын тұрмыстық заттардың, жемістердің, жануарлардың, төрт түліктің атауларын түсінеді, айтады;
- туыстық қатынасқа байланысты сөздерді («әке», «ана», «ата», «әже», «аға», «апа», «іні», «бөпе») түсінеді, айтады;
- таныс ертегілерді, әңгімелерді, өлеңдерді тыңдайды;
- санамақтар, қысқа такпақтар, шағын өлеңдерді жатқа айтады;
- зат есімдерді жекеше және көпше түрде қолданады;
- бұйрық райлы етістіктерді («бар», «кел», «айт») жекелей қолданады;
- таныс сөздер мен сөз тіркестерін айтады;
- педагогтің айтқан сөзін тыңдайды, қайталап айтады;
- ойыншықтар мен заттарды жай сөйлемдермен сипаттайды.

Танымдық және зияткерлік дағдыларды дамыту

Танымдық және зияткерлік дағдыларды дамытуда қазақ тілін үйрету балалардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, күн сайын ойын түрінде және математика негіздері ұйымдастырылған іс-әрекетінің элементтері арқылы іске асырылады.

Мақсаты: балалардың танымдық және зияткерлік дағдыларын дамытуда қазақ тілін үйретуге жағдай жасау.

Міндеттері:

- ұйымдастырылған іс-әрекеттердің элементтерін қазақ тілінде өткізу;
- танымдық және зияткерлік дағдыларын дамыту кезінде тәрбиеленушілердің бір-бірімен қазақ тілінде сөйлесуіне назар аудару.

Күні бойы, ұйымдастырылған іс-әрекет барысында қазақ тілінде 5-ке дейін реттік санауды үйрету. Сандарды реті бойынша атауға, «қанша?» сұрағына жауап беруге баулу, геометриялық фигураларды (дөңгелек, үшбұрыш, шаршы) атай білуге үйрету, қазақ тілінде қысқа санамақтар жаттауға баулу. Дидактикалық және дамытушы ойындар, санамақтар арқылы қазақ тілінде сөйлеуін дамыту.

Күтілетін нәтижелер:

- қазақ тілінде 5-ке дейін санайды;
- сандарды реті бойынша атайды;
- «қанша?» сұрағына жауап береді;
- геометриялық фигураларды (дөңгелек, үшбұрыш, шаршы) біледі және атайды;
- қазақ тілінде қысқа санамақтарды жатқа айтады.

Балалардың шығармашылық дағдыларын, зерттеу іс-әрекетін дамыту

Шығармашылық дағдыларын, зерттеу іс-әрекетін дамытуда қазақ тілін үйрету балалардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, күн сайын ойын түрінде және сурет салу, мүсіндеу, жапсыру, құрастыру, музыка ұйымдастырылған іс-әрекеттерінің элементтері арқылы іске асырылады.

Мақсаты: балалардың шығармашылық дағдыларын, зерттеу іс-әрекетін дамытуда қазақ тілін үйретуге жағдай жасау.

Міндеттері:

- ұйымдастырылған іс-әрекеттердің элементтерін қазақ тілінде өткізу;
- шығармашылық дағдыларын, зерттеу іс-әрекетін дамытуда тәрбиеленушілердің бір-бірімен қазақ тілінде сөйлесуіне назар аудару;
- ұжымдық жұмыстарды орындату барысында сөздік қорды толықтыру.

Сурет салуда қазақ халқының тұрмыстық заттарына қызығушылықты дамыту. Сурет салуда, жапсыруда, мүсіндеуде, құрастыруда жиі қолданатын заттардың атауларын (қағаз, желім, ермексаз, қайшы, бояу, қалам) қазақ тілінде атай білуге үйрету. Қазақ халқының ұлттық аспабы домбырамен таныстыру. Қазақ тілінде балаларға арналған әндерді тыңдату, қазақ ұлттық аспаптарда ойнату, қазақ халқының би қимылдарының қарапайым элементтерін үйрету. Құрастыруда құрылыс бөлшектерін қазақ тілінде (текше, кірпіш) айта білуге баулу.

Күтілетін нәтижелер:

- сурет салуда қазақ халқының тұрмыстық заттарына қызығушылық танытады;
- сурет салуда, жапсыруда, мүсіндеуде, құрастыруда жиі қолданатын заттардың атауларын (қағаз, желім, ермексаз, қайшы, бояу, қалам) қазақ тілінде атай біледі;
- қазақ халқының ұлттық аспабы домбыраны таниды;
- қарапайым әуендерді тыңдайды;
- қазақ халқының ұлттық би қимылдарын орындайды;
- құрастыруда құрылыс бөлшектерін қазақ тілінде (текше, кірпіш) айтады.

Әлеуметтік-эмоционалды дағдыларды қалыптастыру

Әлеуметтік-эмоционалды дағдыларды қалыптастыруда қазақ тілін үйрету балалардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, күн сайын ойын

түрінде және қоршаған ортамен таныстыру ұйымдастырылған іс-әрекетінің элементтері арқылы іске асырылады.

Мақсаты: балалардың әлеуметтік-эмоционалды дағдыларын қалыптастыруда қазақ тілін үйретуге жағдай жасау.

Міндеттері:

- ұйымдастырылған іс-әрекеттің элементтерін қазақ тілінде өткізу;
- қазақ тілінде күнделікті жиі қолданылатын заттардың атауларымен сөздік қорды толықтыру;
- қазақ тілінде сыпайы сөздерді (сәлеметсіз бе, сау болыңыз, рақмет, қайырлы таң, кешір) айтуға үйрету.

Туыстық қатынасты («әке», «ана», «ата», «әже», «аға», «апа», «іні», «бөпе») білдіретін сөздерді өз бетінше айтуға баулу. Қоршаған ортадағы заттардың қазақ тіліндегі атауларын үйрету. Күнделікті тұтынатын жемістер мен көкөністердің (алма, өрік, шие, қияр, сәбіз) және үй жануарларының (мысық, ит, қой, лақ, сиыр) атауларын қазақ тілінде айтуға үйрету. Мемлекеттік рәміздерді (ту, елтаңба, әнұран) қазақ тілінде атай білуді жетілдіру. Қазақстан Республикасының бас қаласы – Астана туралы және Отан туралы шағын өлеңдер, тақпақтар жаттату. Мамандықтар (аспаз, дәрігер, сатушы, тәрбиеші) туралы қазақ тілінде айтуға баулу.

Күтілетін нәтижелер:

- туыстық қатынасты («әке», «ана», «ата», «әже», «аға», «апа», «іні», «бөпе») білдіретін сөздерді өз бетінше айтады;
- қоршаған ортадағы заттардың қазақ тіліндегі атауларын біледі;
- күнделікті тұтынатын жемістер мен көкөністердің атауларын қолданады (алма, өрік, шие, қияр, сәбіз);
- үй жануарларының атауларын біледі және атайды (мысық, ит, қой, лақ, сиыр);
- Мемлекеттік рәміздерді (ту, елтаңба, әнұран) атайды;
- Қазақстан Республикасының бас қаласы – Астана туралы және Отан туралы шағын өлеңдерді, тақпақтарды жатқа айтады.

Мектепалды топ (5 жастағы балалар)

Физикалық қасиеттерді дамыту

Физикалық қасиеттерді дамытуда қазақ тілін үйрету балалардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, күн сайын ойын түрінде режимдік сәттерде жүзеге асырылады.

Мақсаты: балалардың физикалық қасиеттерін дамытуда қазақ тілін үйретуге жағдай жасау.

Міндеттері:

- балалардың қимыл белсенділігін ұйымдастыруда (таңертенгі жаттығу, сергіту сәттері, серуен, қимылды ойындар, ұлттық ойындар, спорттық жаттығулар) педагогтің нұсқауларын қазақ тілінде түсініп орындау;
- қимыл белсенділігін ұйымдастыруда балалардың сөздік қорын байыту.

Таңертеңгі жаттығулар барысында қазақ тілінде айтылған нұсқауларды орындауға үйрету, қарапайым қауіпсіздік ережелерін түсініп, сақтауға баулу. Сергіту сәтінде, серуен кезінде педагогтің қазақ тілінде берген нұсқауларын орындауға жаттықтыру. Қимылды және ұлттық ойындардың атауларын қазақ тілінде үйрету, сондай-ақ олардың ережелерін түсіну және орындау. Ұлттық ойындарға қажетті құралдарды қолдануға баулу. Іс-қимылды білдіретін сөздерді (жүр, отыр, тұр, бар, секір, жүгір, қуып жет, ойна, тығыл, қаш, қу, ұста, сапқа тұру) түсінуге және қимылдарды орындауға үйрету, осы сөздермен сөздік қорды толықтыру.

Күтілетін нәтижелер:

- таңертеңгі жаттығулар барысында қазақ тілінде айтылған нұсқауларды орындайды;
- қазақ тілінде қарапайым қауіпсіздік ережелерін түсінеді және сақтайды;
- негізгі қимылдарды педагогтің қазақ тілінде берген нұсқаулары бойынша орындайды;
- қимылды, ұлттық ойындар барысында ойын ережелерін сақтайды, оларды орындайды;
- қимылды ойындар мен ұлттық ойындардың қазақ тіліндегі атауларын біледі;
- ұлттық ойындарға қажетті құралдарды қолданады;
- іс-қимылды білдіретін сөздерді (жүр, отыр, тұр, бар, секір, жүгір, қуып жет, ойна, тығыл, қаш, қу, ұста, сапқа тұру) түсінеді және орындайды;
- сөйлегенде әрекетті білдіретін сөздерді қолданады.

Коммуникативтік дағдыларды дамыту

Коммуникативтік дағдыларды дамытуда балалардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, күн сайын ойын түрінде және сөйлеуді дамыту, көркем әдебиет, қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекеттері арқылы жүзеге асырылады.

Мақсаты инновациялық әдістер мен технологияларды қолданып, қазақ тілінде қарым-қатынас жасау, диалог құру дағдыларын қалыптастыру болып табылады.

Міндеттері:

- ересектермен және құрдастарымен қазақ тілінде қарым-қатынас жасау дағдыларын қалыптастыру;
- балалардың қазақ тілінде өз бетінше сөйлеуін қолдау;
- қарапайым сұрақтарды түсініп, жауап беруге үйрету;

Күні бойы ұйымдастырылған іс-әрекеттердің элементтерін қазақ тілінде өткізу. Коммуникативтік дағдыларын дамытуда белсенді сөздік қорды байыту, тілдік нормаларды, қарым-қатынас мәдениетін меңгерту.

Тілдік дамытушы орта

Балалардың ересектермен және құрдастарымен қазақ тілінде қарым-қатынас жасауына тілдік дамытушы орта құру: сәлемдесуде, өтінішін,

ырзашылығын білдіруде сыпайы сөйлеу әдебін сақтауға, ұжымдық әңгімеге қатысуға, түрлі балалар әрекеттерінде өзінің және құрдастарының әрекетін түсіндіруге баулу.

Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті

Қазақ тіліне тән ә, ө, қ, ү, ұ, і, ғ дыбыстарын жеке, сөз ішінде айтуға үйрету. Қазақ тіліне тән дыбыстары бар сөздерден жай сөйлем құрастыруға үйрету.

Сөздік қор

Сөздік қорды ойыншық, киім, аяқкиім, ыдыс, жиһаз, көкөніс пен жеміс, үй жануарларының атауларын білдіретін зат есімдермен байыту (сөздік минимум).

Туыстық қатынасты білдіретін сөздерді («ана», «әке», «ата», «әже», «аға», «апа», «іні») күнделікті қолдануға ықпал ету.

Өзінің отбасы, ата-анасының мамандықтары, отбасындағы қызықты оқиғалар туралы айтуға баулу.

Тілдің грамматикалық құрылымы

Сөздерді және қарапайым сөз тіркестерін (2-3 сөз) дұрыс қайталап айтуға үйрету.

Байланыстырып сөйлеу

Қазақ тілінде қарым-қатынас барысында балаларды сұрақтар қоюға және қойылған сұрақтарға жауап беруге баулу.

Таныс кітаптардағы суреттерді құрдастарымен бірге қарастыру, ертегілер мен шағын шығармалардың мазмұнын түсініп, сұрақтарға жауап беруге, өздігінен қайталап айтуға баулу.

Суреттердің мазмұны бойынша шағын әңгіме құрастыруына мүмкіндік беру.

Педагогпен бірге таныс ертегілерді, қарапайым көріністерді ойнауға, бірлескен ойындарға қатысуға ықпал ету, онда қазақ тілінен үйренген сөздерін қолдануға үйрету.

Педагогтің үлгісі бойынша ойыншықтарды, тұрмыстық заттарды, жемістерді, жануарларды, төрт түлікті өздігінен сипаттау және қысқаша әңгімелеуге баулу. Бір-бірімен диалог құруға мүмкіндік беру.

Сөздік қорды дамытуда санамақтар, қысқа тақпақтар, мақал-мәтелдер, әндер жаттауға үйрету.

Күтілетін нәтижелер:

- ересектермен және құрдастарымен қазақ тілінде қарым-қатынас жасайды;

- сәлемдесуде, өтінішін, ырзашылығын білдіруде сыпайы сөйлеу әдебін сақтайды;

- ұжымдық әңгімеге қатысады;

- түрлі балалар әрекеттерінде өзінің және құрдастарының әрекетін түсіндіре алады;

- қазақ тіліне тән ә, ө, қ, ү, ұ, і, ғ дыбыстарын жеке және сөз ішінде айтады;

- қазақ тіліне тән дыбыстары бар сөздерден жай сөйлем құрастырады;

- ойыншық, киім, аяқкиім, ыдыс, жиһаз, көкөніс пен жеміс, үй жануарларының атауларын білдіретін зат есімдерді қолданады;
- туыстық қатынасты білдіретін сөздерді («ана», «әке», «ата», «әже», «аға», «апа», «іні») күнделікті қолданады;
- өзінің отбасы, ата-анасының мамандықтары туралы біледі және қазақ тілінде айтады;
- отбасындағы қызықты оқиғалар туралы айтады;
- сөздерді және қарапайым сөз тіркестерін (2-3 сөз) қайталап айтады;
- қарапайым сұрақтарды түсінеді, оларға жауап береді;
- ертегілер мен шағын шығармалардың мазмұнын түсінеді, өздігінен қайталап айтады;
- суреттердің мазмұны бойынша шағын әңгіме құрастырады;
- таныс ертегілерді, қарапайым көріністерді ойнайды;
- бірлескен ойындарға қатысады, онда қазақ тілінен үйренген сөздерін қолданады;
- ойыншықтарды, тұрмыстық заттарды, жемістерді, жануарларды, төрт түлікті өздігінен сипаттайды, қысқаша әңгімелейді;
- бір-бірімен диалог құрады;
- санамақтар, қысқа тақпақтар, мақал-мәтелдер, әндерді жатқа айтады.

Танымдық және зияткерлік дағдыларды дамыту

Танымдық және зияткерлік дағдыларды дамытуда қазақ тілін үйрету балалардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, күн сайын ойын түрінде және математика негіздері ұйымдастырылған іс-әрекетінің элементтері арқылы іске асырылады.

Мақсаты: балалардың танымдық және зияткерлік дағдыларын дамытуда қазақ тілін үйретуге жағдай жасау.

Міндеттері:

- ұйымдастырылған іс-әрекеттердің элементтерін қазақ тілінде өткізу;
- танымдық және зияткерлік дағдыларын дамытуда бір-бірімен қазақ тілінде сөйлесуіне назар аудару;
- дидактикалық және дамытушы ойындар, санамақтар арқылы қазақ тілінде сөйлеуін дамыту.

Қазақ тілінде 10-ға дейін тура және кері санауға жаттықтыру. Геометриялық фигураларды (дөңгелек, үшбұрыш, шаршы, сопақша, тіктөртбұрыш) атай білуге үйрету.

Жиі қолданатын заттардың түстерін, пішіндерін, айлар, жыл мезгілдерін, тәулік бөліктерін («кеше», «бүгін», «ертең») қазақ тілінде атай білуге үйрету.

Заттардың орналасқан жерін (сол, оң) қазақ тілінде атай білуге үйрету. Сандарды реті бойынша атауға, «қанша?», «қайда?» сұрақтарына жауап беруге баулу.

Күтілетін нәтижелер:

- қазақ тілінде 10-ға дейін тура және кері санайды;

- геометриялық фигураларды (дөңгелек, үшбұрыш, шаршы, сопақша, тіктөртбұрыш) атай біледі;
- жиі қолданатын заттардың түстерін, пішіндерін қазақ тілінде атайды;
- айлар, жыл мезгілдерін, тәулік бөліктерін («кеше», «бүгін», «ертең») біледі және қазақ тілінде атай алады;
- заттардың орналасқан жерін (сол, оң) қазақ тілінде атайды;
- сандарды реті бойынша атайды, «қанша?», «қайда?» сұрақтарына жауап бере алады.

Балалардың шығармашылық дағдыларын, зерттеу іс-әрекетін дамыту

Шығармашылық дағдыларын, зерттеу іс-әрекетін дамытуда қазақ тілін үйрету балалардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, күн сайын ойын түрінде және сурет салу, мүсіндеу, жапсыру, құрастыру, музыка ұйымдастырылған іс-әрекеттерінің элементтері арқылы іске асырылады.

Мақсаты балалардың шығармашылық дағдыларын, зерттеу іс-әрекетін дамытуда қазақ тілін үйретуге жағдай жасау.

Міндеттері:

- шығармашылық дағдыларын, зерттеу іс-әрекетін дамытуда қазақ тілін үйренуге жағдай жасау;
- сурет салу, мүсіндеу, жапсыру, құрастыру, музыка ұйымдастырылған іс-әрекеттері барысында сөздік қорларын жаңа сөздермен байыту;
- ұжымдық жұмыс барысында балалардың бір-бірімен қазақ тілінде сөйлесуіне ықпал ету.

Сурет салу, жапсыру, мүсіндеу, құрастыруда жиі қолданатын заттардың (қағаз, желім, ермексаз, қайшы, бояу, қалам), негізгі түстердің атауларын (ақ, қара, көк, жасыл, сары, қызыл) қазақ тілінде атай білуге үйрету.

Зерттеу әрекетінде жиі қолданылатын заттарды (су, құм, тас, бояу) қазақ тілінде атауға үйрету, балаларға бір-бірімен қазақ тілінде сөйлесуге мүмкіндік беру.

Шығармашылық дағдыларды дамыту барысында өзінің жұмыстарын қазақ тілінде әңгімелеп беруге баулу.

Балалар музыкалық аспаптарында қазақ тілінде қарапайым, таныс әндерді жеке және шағын топпен орындауға үйрету.

Күтілетін нәтижелер:

- сурет салу, жапсыру, мүсіндеу, құрастыруда жиі қолданатын заттардың атауларын (қағаз, желім, ермексаз, қайшы, бояу, қалам) қазақ тілінде атайды;
- негізгі түстердің қазақ тіліндегі атауларын (ақ, қара, көк, жасыл, сары, қызыл) біледі және оларды атайды;
- түрлі балалар әрекетінде бір - бірімен қазақ тілінде сөйлеседі;
- зерттеу іс-әрекеті барысында жиі қолданатын заттарды қазақ тілінде (су, құм, тас, бояу) атайды;
- шығармашылық дағдыларды дамыту барысында өзінің жұмыстарын қазақ тілінде әңгімелеп береді.

Әлеуметтік-эмоционалды дағдыларды қалыптастыру

Әлеуметтік-эмоционалды дағдыларды қалыптастыруда қазақ тілін үйрету балалардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, күн сайын ойын түрінде және қоршаған ортамен таныстыру ұйымдастырылған іс-әрекеттің элементтері арқылы іске асырылады.

Мақсаты балалардың әлеуметтік-эмоционалды дағдыларын қалыптастыруда қазақ тілін үйретуге жағдай жасау.

Міндеттері:

- ұйымдастырылған іс-әрекеттің элементтерін қазақ тілінде өткізу;
- отбасы және отбасы мүшелері, олардың мамандықтары туралы қазақ тілінде әңгімелеуге үйрету;
- сөздік қорын қоршаған орта заттарының атауларын білдіретін қазақ тіліндегі сөздермен байыту.

Өзі және өзінің отбасы жайлы, ата-анасының мамандықтары туралы қазақ тілінде әңгімелеп беруге ынталандыру, отбасы мүшелеріне алғыс айтуды (рақмет), сыпайы сөйлеуді (сіз, кешір, өтінем) үйрету.

Қазақ тілінде «дұрыс», «дұрыс емес», «жақсы», «жаман», «болады», «болмайды» сөздерінің мағынасын түсіндіру.

Күнделікті тұтынатын жемістер мен көкөністердің (алма, алмұрт, өрік, шие, қияр, сәбіз, қызанақ) және үй жануарларының атауларын (мысық, ит, қой, лақ, қозы, сиыр, ешкі, жылқы) қазақ тілінде айтуға жаттықтыру.

Қазақстан Республикасының бас қаласы – Астана туралы және Отан туралы шағын өлеңдер, тақпақтар, мақал-мәтелдер жаттату.

Күтілетін нәтижелер:

- өзі және өзінің отбасы жайлы қазақ тілінде әңгімелеп береді;
- отбасы мүшелеріне алғыс айтады (рақмет), сыпайы сөйлейді (сіз, кешір, өтінем);
- ата-анасының мамандықтары туралы әңгімелейді;
- қазақ тілінде «дұрыс», «дұрыс емес», «жақсы», «жаман», «болады», «болмайды» сөздерінің мағынасын түсінеді;
- күнделікті тұтынатын жемістер мен көкөністердің атауларын қазақ тілінде айтады (алма, алмұрт, өрік, шие, қияр, сәбіз, қызанақ);
- үй жануарларының атауларын қазақ тілінде айтады (мысық, ит, қой, лақ, қозы, сиыр, ешкі, жылқы);
- Қазақстан Республикасының бас қаласы – Астана туралы және Отан туралы шағын өлеңдерді, тақпақтарды жатқа айтады.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделі (ҚРҰ 2021 жылғы 15 наурыздағы №137 қаулы);
2. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты (ҚР ОАМ 2022 жылғы 3 тамыздағы №348 бұйырығы);
3. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы (ҚР БЖҒМ 2016 жылғы 12 тамыздағы №499 бұйырығы);

МАЗМҰНЫ

1	ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА	3
2	МАЗМҰНЫ. ЕРЕСЕК ТОП (4 ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАР)	4
3	МЕКТЕПАЛДЫ ТОП (5 ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАР)	8
4	ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ	14